J Crit Care Nurs. 2026 March;19(1):15-22

10.30491/JCC.19.1.15 **Research Article**

Barriers to School Reintegration in Students with Chronic Illnesses Following Admission to the Intensive Care Unit: A Cross-Sectional Study

Fatemeh sadat Mirhosseini[1], Shahrbanoo Karimi Emamverdikhan[2*], Ismael Rahimi[3]

[1] Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
[2] Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran
[3] Department of Educational Science, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

[*] **Corresponding Author:** Shahrbanoo Karimi Emamverdikha, Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran. E-mail: Karimimaryam294@gmail.com

How to Cite: Mirhosseini Fs, Karimi Emamverdikhan Sh, Rahimi I. Barriers to School Reintegration in Students with Chronic Illnesses Following Admission to the Intensive Care Unit: A Cross-Sectional Study. J Crit Care Nurs. 2026;19(1):15-22. doi: 10.30491/JCC.19.1.15

Received: 21 June 2026 **Accepted:** 26 July 2026 **Online Published:** 15 August 2026

Abstract

Background & aim: Awareness of how to properly contact emergency medical services and perform first-aid measures before the arrival of emergency responders may play an important role in reducing complications and mortality associated with accidents and emergencies. Schoolchildren, due to their presence in various social environments, may encounter emergency situations and may be among the first individuals to witness an incident. Therefore, having basic knowledge and skills regarding contacting emergency medical services and performing first-aid measures is essential. This study aimed to assess elementary school students' awareness of how to contact emergency medical services and perform first-aid measures before the arrival of emergency responders.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted during the 2025–2026 academic year among elementary school students in Falavarjan, Isfahan Province, Iran. The study population consisted of all fourth- to sixth-grade elementary school students in the region, from whom 120 students were selected using convenience sampling. The data collection instrument consisted of two sections: demographic characteristics (age, sex, and grade level) and questions assessing awareness of how to contact emergency medical services and perform first-aid measures in emergency situations. After data collection, the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, and mean.

Results: Of the 120 students who participated in the study, 65 (54.2%) were boys and 55 (45.8%) were girls. The results showed that 98 students (81.7%) correctly knew the emergency medical services telephone number (115). In addition, 62 students (51.7%) had a moderate level of awareness regarding the information required when contacting emergency medical services, while 34 (28.3%) had a low level of awareness and 24 (20.0%) had a good level of awareness. Regarding first-aid measures, 45 students (37.5%) were familiar with appropriate measures for choking, 40 (33.3%) knew the appropriate first-aid measures for burns, and 38 (31.7%) were familiar with first-aid measures for unconsciousness. Furthermore, 48 students (40.0%) reported having previously received first-aid training, and this group demonstrated a higher level of awareness than the other students.

Conclusion: The findings showed that although most students knew the emergency medical services telephone number, their awareness of the information required when contacting emergency medical services and their knowledge of appropriate first-aid measures for different emergencies ranged from moderate to low. Therefore, implementing school-based educational programs on first aid and appropriate responses to emergency situations may help improve students' awareness and preparedness.

Keywords: Awareness, Students, Emergency Medical Services, First Aid, Emergency Medical Care.

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

Copyright © 2026 The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/6.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

دوره ۱۹، شماره ۱، بهار ۱۴۰۵
10.30491/JCC.19.1.15

ارزیابی آگاهی دانش‌آموزان از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی: یک مطالعه مقطعی

فاطمه‌السادات میرحسینی[۱]، شهربانو کریمی امام وردیخان[۲*]، اسماعیل رحیمی[۳]

[۱] گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
[۲] گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران
[۳] گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵تهران، ایران

[*] **نویسنده مسئول:** شهربانو کریمی امام وردیخان، گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران. پست الکترونیک: Karimimaryam294@gmail.com

دریافت مقاله: ۱۴۰۵/۰۳/۳۱ **پذیرش مقاله:** ۱۴۰۵/۰۵/۰۴ **انتشار مقاله:** ۱۴۰۵/۰۵/۲۴

چکیده

زمینه و هدف: آگاهی افراد از نحوه تماس صحیح با خدمات فوریت‌های پزشکی و انجام اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی می‌تواند نقش مهمی در کاهش عوارض و مرگ‌ومیر ناشی از حوادث داشته باشد. دانش‌آموزان به دلیل حضور در محیط‌های مختلف اجتماعی ممکن است در موقعیت‌های اضطراری قرار گیرند و اولین افرادی باشند که با حادثه مواجه می‌شوند. از این رو داشتن دانش و مهارت اولیه در زمینه تماس با اورژانس و انجام اقدامات اولیه ضروری است. این مطالعه با هدف ارزیابی آگاهی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی– مقطعی بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۴–۱۴۰۵ در میان دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان در استان اصفهان انجام شد. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان پایه چهارم تا ششم مقطع ابتدایی این منطقه بود که از میان آن‌ها ۱۲۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ای شامل دو بخش اطلاعات جمعیت‌شناختی (سن، جنس و پایه تحصیلی) و سؤالات مربوط به آگاهی از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه در شرایط اضطراری بود. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد و میانگین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: از مجموع ۱۲۰ دانش‌آموز شرکت‌کننده در مطالعه، ۶۵ نفر (۵۴/۲ درصد) پسر و ۵۵ نفر (۴۵/۸ درصد) دختر بودند. نتایج نشان داد که ۹۸ نفر (۷/۸۱ درصد) از دانش‌آموزان شماره تماس اورژانس (۱۱۵) را به درستی می‌دانستند. همچنین ۶۲ نفر (۵۱/۷ درصد) از دانش‌آموزان آگاهی متوسطی از اطلاعات لازم هنگام تماس با اورژانس داشتند، در حالی که ۳۴ نفر (۲۸/۳ درصد) آگاهی کم و ۲۴ نفر (۲۰ درصد) آگاهی خوب در این زمینه نشان دادند. در مورد اقدامات اولیه، ۴۵ نفر (۳۷/۵ درصد) با اقدام مناسب در خفگی آشنا بودند، ۴۰ نفر (۳۳/۳ درصد) اقدامات اولیه در سوختگی را می‌دانستند و ۳۸ نفر (۳۱/۷ درصد) با اقدامات اولیه در بیهوشی آشنایی داشتند. همچنین ۴۸ نفر (۴۰ درصد) از دانش‌آموزان اظهار داشتند که قبلاً آموزش کمک‌های اولیه دریافت کرده‌اند و این گروه سطح آگاهی بالاتری نسبت به سایرین داشتند.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که اگرچه بیشتر دانش‌آموزان شماره تماس اورژانس را می‌دانند، اما آگاهی آن‌ها درباره اطلاعات لازم هنگام تماس با اورژانس و اقدامات اولیه در حوادث مختلف در سطح متوسط تا پایین قرار دارد. بنابراین اجرای برنامه‌های آموزشی مرتبط با کمک‌های اولیه و نحوه برخورد با شرایط اضطراری در مدارس می‌تواند در افزایش آگاهی و آمادگی دانش‌آموزان مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها: آگاهی، دانش‌آموزان، اورژانس، کمک‌های اولیه، فوریت‌های پزشکی.

مقدمه

حوادث و فوریت‌های پزشکی از جمله مهم‌ترین چالش‌های نظام‌های سلامت در سراسر جهان به شمار می‌آیند و سالانه موجب بروز صدمات جسمی، ناتوانی‌های طولانی‌مدت و مرگ‌ومیر در میان گروه‌های مختلف سنی می‌شوند [۱]. بسیاری از این حوادث به‌طور ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی رخ می‌دهند و در چنین شرایطی زمان نقش بسیار مهمی در کاهش پیامدهای منفی دارد

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]
[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

[۲]. اقدامات اولیه‌ای که در دقایق نخست پس از وقوع حادثه انجام می‌شود، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در حفظ جان مصدومان، کاهش شدت آسیب‌ها و جلوگیری از بروز عوارض جدی داشته باشد [۳]. از این رو، آگاهی عمومی جامعه نسبت به نحوه برخورد با شرایط اضطراری و انجام اقدامات اولیه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

یکی از مهم‌ترین اقدامات در مواجهه با حوادث و شرایط اضطراری، تماس سریع و صحیح با خدمات فوریت‌های پزشکی است. خدمات فوریت‌های پزشکی به عنوان یکی از ارکان اساسی نظام سلامت، با هدف ارائه مراقبت‌های فوری و انتقال سریع بیماران و مصدومان به مراکز درمانی فعالیت می‌کند [۴]. در ایران سامانه اورژانس پیش‌بیمارستانی با شماره تماس ۱۱۵ به عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز پاسخگویی به حوادث و فوریت‌های پزشکی شناخته می‌شود. تماس به‌موقع با این سامانه و ارائه اطلاعات دقیق در مورد محل حادثه، نوع حادثه و وضعیت مصدوم می‌تواند موجب اعزام سریع نیروهای امدادی و ارائه خدمات درمانی مناسب شود.

با وجود اهمیت بالای این موضوع، مطالعات مختلف نشان داده‌اند که سطح آگاهی عمومی درباره نحوه تماس با اورژانس و اقدامات لازم پیش از رسیدن نیروهای امدادی در بسیاری از جوامع کافی نیست. در برخی موارد افراد هنگام تماس با اورژانس اطلاعات لازم را به درستی ارائه نمی‌دهند یا در شرایط اضطراری دچار اضطراب و سردرگمی می‌شوند و قادر به انجام اقدامات اولیه مناسب نیستند. این مسئله می‌تواند موجب تأخیر در ارائه خدمات امدادی و افزایش خطر برای مصدومان شود. بنابراین ارتقای آگاهی و آموزش مهارت‌های مرتبط با کمک‌های اولیه و تماس با اورژانس در میان افراد جامعه از اهمیت زیادی برخوردار است.

در این میان، کودکان و دانش‌آموزان به عنوان یکی از گروه‌های مهم جمعیتی جامعه نقش قابل توجهی در مواجهه با شرایط اضطراری دارند. دانش‌آموزان زمان قابل توجهی از روز را در محیط مدرسه، خانه و محیط‌های اجتماعی سپری می‌کنند و ممکن است در موقعیت‌هایی قرار گیرند که نیاز به اطلاع‌رسانی به خدمات امدادی یا انجام اقدامات اولیه داشته باشند. در برخی موارد، دانش‌آموزان اولین افرادی هستند که با حادثه مواجه می‌شوند و اقدام سریع آن‌ها می‌تواند در کاهش پیامدهای حادثه مؤثر باشد. از این رو، آموزش مهارت‌های پایه در زمینه کمک‌های اولیه و نحوه تماس با خدمات فوریت‌های پزشکی در سنین مدرسه از اهمیت بالایی برخوردار است.

آموزش کمک‌های اولیه در سنین پایین می‌تواند موجب افزایش اعتماد به نفس، توانایی تصمیم‌گیری سریع و آمادگی ذهنی برای مواجهه با شرایط بحرانی شود [۶]. همچنین آموزش صحیح این مهارت‌ها به دانش‌آموزان می‌تواند آنان را به عنوان اعضای آگاه و مسئول در جامعه تربیت کند. بسیاری از کشورهای جهان برنامه‌های آموزشی مرتبط با کمک‌های اولیه، احیای قلبی ریوی و آشنایی با خدمات اورژانس را در برنامه‌های درسی مدارس گنجانده‌اند تا دانش‌آموزان از همان سنین پایین با این مهارت‌ها آشنا شوند.

مطالعات انجام شده در حوزه آموزش سلامت نشان می‌دهد که دانش‌آموزان توانایی بالایی در یادگیری مهارت‌های اولیه امدادی دارند و آموزش‌های کوتاه‌مدت نیز می‌تواند سطح آگاهی و مهارت آنان را به طور قابل توجهی افزایش دهد [۷]. علاوه بر این، دانش‌آموزان می‌توانند آموخته‌های خود را به اعضای خانواده و اطرافیان منتقل کنند و به این ترتیب نقش مؤثری در افزایش آگاهی عمومی جامعه ایفا نمایند [۸]. بنابراین سرمایه‌گذاری در آموزش مهارت‌های کمک‌های اولیه به دانش‌آموزان می‌تواند آثار مثبت گسترده‌ای در سطح جامعه داشته باشد.

با این حال، در بسیاری از مدارس برنامه‌های آموزشی منظم و کافی در زمینه کمک‌های اولیه و نحوه تماس با اورژانس ارائه نمی‌شود. نبود آموزش‌های مناسب ممکن است باعث شود دانش‌آموزان در مواجهه با شرایط اضطراری دچار ترس، اضطراب یا سردرگمی شوند و نتوانند اقدامات لازم را به درستی انجام دهند [۹]. از سوی دیگر، آگاهی ناکافی از نحوه تماس با اورژانس و اطلاعاتی که باید در هنگام تماس ارائه شود، می‌تواند موجب تأخیر در اعزام نیروهای امدادی شود [۱۰]. بنابراین شناسایی سطح آگاهی دانش‌آموزان در این زمینه می‌تواند به برنامه‌ریزی بهتر برای آموزش‌های آینده کمک کند.

در سال‌های اخیر توجه بیشتری به آموزش مهارت‌های زندگی و آموزش‌های مرتبط با سلامت در مدارس شده است. یکی از مهم‌ترین بخش‌های این آموزش‌ها، آشنایی دانش‌آموزان با اصول ایمنی، پیشگیری از حوادث و اقدامات اولیه در شرایط اضطراری است [۱۱]. آموزش نحوه تماس با اورژانس، شناخت علائم خطر در برخی حوادث مانند خفگی، سوختگی و بیهوشی و آشنایی با اقدامات اولیه ساده می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا در مواقع ضروری واکنش مناسب‌تری نشان دهند [۱۲].

از سوی دیگر، بررسی سطح آگاهی دانش‌آموزان می‌تواند اطلاعات ارزشمندی در اختیار مسئولان آموزشی و نظام سلامت قرار دهد تا بر اساس آن برنامه‌های آموزشی مؤثرتری طراحی و اجرا شود. شناخت نقاط ضعف و قوت دانش‌آموزان در این زمینه می‌تواند به توسعه برنامه‌های آموزشی هدفمند و افزایش آمادگی آنان در مواجهه با شرایط اضطراری کمک کند.

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

با توجه به اهمیت نقش دانش‌آموزان در اطلاع‌رسانی سریع حوادث، انجام اقدامات اولیه و کمک به مصدومان تا زمان رسیدن نیروهای امدادی، بررسی میزان آگاهی آنان در زمینه نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه ضروری به نظر می‌رسد. همچنین با توجه به اینکه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مرحله‌ای از رشد قرار دارند که یادگیری مهارت‌های جدید در آنان بسیار مؤثر است، آموزش و ارزیابی آگاهی آنان در این زمینه می‌تواند نتایج مثبتی در آینده به همراه داشته باشد.

بنابراین پژوهش حاضر با هدف ارزیابی آگاهی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی انجام شد. نتایج این مطالعه می‌تواند در شناسایی سطح آگاهی دانش‌آموزان و برنامه‌ریزی برای اجرای آموزش‌های مناسب در مدارس مورد استفاده قرار گیرد و گامی در جهت ارتقای آمادگی جامعه در مواجهه با حوادث و فوریت‌های پزشکی باشد.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی- مقطعی بود که با هدف ارزیابی آگاهی دانش‌آموزان دانش‌آموزان پایه چهارم تا ششم مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ انجام شد.

جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دانش‌آموزان پایه چهارم تا ششم مقطع ابتدایی مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ در مدارس منطقه فلاورجان در استان اصفهان بودند. از میان جامعه مورد مطالعه، تعداد ۱۲۰ نفر از دانش‌آموزان پایه چهارم تا ششم با استفاده از فرمول کوکران و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصد، خطای ۵ درصد و حداکثر پراکندگی به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد؛ به این صورت که پس از هماهنگی با مسئولان مدارس و دریافت مجوزهای لازم، دانش‌آموزان واجد شرایط که تمایل به شرکت در پژوهش داشتند، وارد مطالعه شدند. پیش از تکمیل پرسشنامه‌ها، هدف پژوهش برای دانش‌آموزان و مسئولان مدارس توضیح داده شد و اطمینان لازم در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات ارائه شد.

معیارهای ورود به مطالعه شامل اشتغال به تحصیل در دانش‌آموزان پایه چهارم تا ششم، حضور در مدرسه در زمان اجرای پژوهش، توانایی درک و پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه و تمایل به شرکت در مطالعه بود. معیارهای خروج از پژوهش شامل عدم تمایل دانش‌آموز یا والدین به ادامه همکاری، ناقص بودن بیش از ۱۰ درصد پاسخ‌های پرسشنامه، ارائه پاسخ‌های غیرواقعی یا نامعتبر و عدم تکمیل کامل ابزار پژوهش بود. همچنین در صورتی که دانش‌آموز در هر مرحله از مطالعه تمایل به انصراف داشت، اطلاعات وی از تحلیل نهایی حذف می‌شد.

ابزار گردآوری داده‌ها یک پرسشنامه محقق‌ساخته بود که بر اساس مرور متون علمی، دستورالعمل‌های سازمان اورژانس کشور، منابع آموزش کمک‌های اولیه و مطالعات پیشین طراحی شد. این پرسشنامه در دو بخش تنظیم شد. بخش اول شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی دانش‌آموزان نظیر سن، جنسیت، پایه تحصیلی، نوع مدرسه، سابقه شرکت در دوره‌های آموزشی کمک‌های اولیه و تجربه مواجهه با حوادث یا شرایط اضطراری بود. بخش دوم شامل سؤالات مربوط به سنجش آگاهی دانش‌آموزان درباره شماره تماس اورژانس، نحوه صحیح برقراری تماس با مرکز فوریت‌های پزشکی، اطلاعات ضروری مورد نیاز هنگام تماس، شناخت وظایف اورژانس، اقدامات اولیه در مواردی مانند خونریزی، سوختگی، خفگی، بیهوشی و شکستگی‌ها و همچنین رعایت نکات ایمنی تا زمان رسیدن نیروهای امدادی بود. این بخش شامل ۲۰ سؤال چهارگزینه‌ای بود که برای هر پاسخ صحیح یک نمره و برای پاسخ نادرست یا گزینه «نمی‌دانم» نمره صفر در نظر گرفته شد. بنابراین دامنه نمرات بین صفر تا ۲۰ متغیر بود و نمرات بالاتر نشان‌دهنده آگاهی بیشتر دانش‌آموزان بود.

به منظور بررسی روایی محتوایی، پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان حوزه فوریت‌های پزشکی، آموزش سلامت، پرستاری و بهداشت مدارس قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحات پیشنهادی، نسخه نهایی تهیه شد. همچنین برای تعیین پایایی ابزار، یک مطالعه مقدماتی روی ۳۰ دانش‌آموز مشابه جامعه پژوهش انجام شد و ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۲ محاسبه شد که بیانگر پایایی مطلوب ابزار بود.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، اطلاعات استخراج و در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ وارد شد. در مرحله نخست از آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار برای توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و سطح آگاهی دانش‌آموزان استفاده شد. سپس به منظور بررسی ارتباط بین سطح آگاهی و متغیرهای جمعیت‌شناختی از آزمون‌های آماری مناسب استفاده شد. برای مقایسه میانگین نمرات آگاهی بین دو گروه از آزمون تی مستقل، برای مقایسه بیش از دو گروه از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه و برای بررسی ارتباط متغیرهای کیفی از آزمون کای اسکوئر استفاده شد. سطح معنی‌داری آزمون‌ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد و نتایج بر اساس این سطح تفسیر شد.

یافته‌ها

در این پژوهش ۱۲۰ نفر از دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان شرکت کردند. از این تعداد، ۶۵ نفر (۵۴/۲ درصد) پسر و ۵۵ نفر (۴۵/۸ درصد) دختر بودند. میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۱/۲ ± ۱/۴ سال بود. توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان بر اساس

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

جنسیت در جدول یک ارائه شده است. (جدول یک).

جدول ۱. توزیع فراوانی دانش‌آموزان بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
پسر	۶۵	۵۴/۲
دختر	۵۵	۴۵/۸
جمع	۱۲۰	۱۰۰

بر اساس نتایج جدول یک، تعداد دانش‌آموزان پسر اندکی بیشتر از دانش‌آموزان دختر بود و هر دو گروه سهم نسبتاً مشابهی از نمونه پژوهش را تشکیل دادند. برای بررسی میزان آگاهی دانش‌آموزان از شماره تماس اورژانس، از آنان درباره شماره صحیح اورژانس سؤال شد. نتایج نشان داد که ۹۸ نفر (۸۱/۴ درصد) پاسخ صحیح داده و شماره ۱۱۵ را به درستی شناسایی کردند، در حالی که ۲۲ نفر (۱۸/۲ درصد) پاسخ نادرست ارائه دادند.

جدول ۲. آگاهی دانش‌آموزان از شماره تماس اورژانس

پاسخ	فراوانی	درصد
صحیح	۹۸	۸۱/۴
نادرست	۲۲	۱۸/۲
جمع	۱۲۰	۱۰۰

نتایج جدول دو نشان می‌دهد که اکثریت دانش‌آموزان از شماره تماس اورژانس آگاهی داشتند، اما هنوز نزدیک به یک‌پنجم آنان شماره صحیح را نمی‌دانستند که می‌تواند در شرایط اضطراری مشکل‌ساز باشد. سطح آگاهی دانش‌آموزان از اطلاعات مورد نیاز هنگام تماس با اورژانس نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به سطح آگاهی متوسط بود.

جدول ۳. سطح آگاهی دانش‌آموزان از اطلاعات مورد نیاز هنگام تماس با اورژانس

سطح آگاهی	فراوانی	درصد
کم	۳۴	۲۸/۳
متوسط	۶۲	۵۱/۷
خوب	۲۴	۲۰
جمع	۱۲۰	۱۰۰

مطابق جدول سه، بیش از نیمی از دانش‌آموزان دارای آگاهی متوسط بودند. همچنین تنها یک‌پنجم دانش‌آموزان از آگاهی مطلوب برخوردار بودند که نشان‌دهنده ضرورت آموزش بیشتر در زمینه نحوه تماس صحیح با اورژانس است. در ادامه میزان آگاهی دانش‌آموزان از اقدامات اولیه در شرایط اضطراری بررسی شد. نتایج در جدول چهار ارائه شده است.

جدول ٤. آگاهی دانش‌آموزان از اقدامات اولیه در شرایط اضطراری

نوع وضعیت اضطراری	پاسخ صحیح	درصد
خفگی	۴۵	۳۷/۵
سوختگی	۴۰	۳۳/۳
بیهوشی	۳۸	۳۱/۷

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، بیشترین میزان آگاهی مربوط به اقدامات اولیه در مواجهه با خفگی بود. با این حال حتی در این زمینه نیز کمتر از نیمی از دانش‌آموزان پاسخ صحیح ارائه کردند. میزان آگاهی در زمینه سوختگی و بیهوشی نیز پایین بود و نشان می‌دهد دانش‌آموزان در زمینه کمک‌های اولیه نیازمند آموزش بیشتری هستند. سابقه دریافت آموزش کمک‌های اولیه نیز در میان دانش‌آموزان بررسی شد.

جدول ۵. سابقه دریافت آموزش کمک‌های اولیه

سابقه آموزش	فراوانی	درصد
داشته‌اند	۴۸	۴۰
نداشته‌اند	۷۲	۶۰
جمع	۱۲۰	۱۰۰

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

بر اساس یافته‌های جدول پنج، تنها ۴۰ درصد دانش‌آموزان سابقه دریافت آموزش کمک‌های اولیه داشتند، در حالی که ۶۰ درصد تاکنون هیچ آموزش رسمی در این زمینه دریافت نکرده بودند. همچنین ارتباط بین سابقه آموزش کمک‌های اولیه و سطح آگاهی دانش‌آموزان بررسی شد.

جدول ٦. ارتباط سابقه آموزش کمک‌های اولیه با سطح آگاهی دانش‌آموزان

سابقه آموزش	آگاهی کم	آگاهی متوسط	آگاهی خوب
داشته‌اند (۴۸ نفر)	۸	۲۲	۱۸
نداشته‌اند (۷۲ نفر)	۲۶	۴۰	۶
جمع	۳۴	۶۲	۲۴

نتایج جدول شش نشان داد دانش‌آموزانی که سابقه دریافت آموزش کمک‌های اولیه داشتند، از سطح آگاهی بالاتری برخوردار بودند. در این گروه ۳۷/۵ درصد دارای آگاهی خوب بودند، در حالی که این میزان در دانش‌آموزان فاقد آموزش تنها ۸/۳ درصد بود. همچنین فراوانی آگاهی کم در دانش‌آموزان آموزش‌ندیده بیشتر مشاهده شد.

به طور کلی یافته‌های پژوهش نشان داد اگرچه بخش قابل توجهی از دانش‌آموزان شماره تماس اورژانس را می‌شناسند، اما آگاهی آنان درباره اطلاعات مورد نیاز هنگام تماس با اورژانس و همچنین اقدامات اولیه در شرایط اضطراری در سطح مطلوب قرار ندارد. همچنین دریافت آموزش‌های کمک‌های اولیه با افزایش سطح آگاهی دانش‌آموزان همراه بود که اهمیت اجرای برنامه‌های آموزشی منظم در مدارس را نشان می‌دهد.

بحث

در این پژوهش، آگاهی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان از نحوه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه قبل از رسیدن نیروهای امدادی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که ۸۱/۷ درصد از دانش‌آموزان شماره تماس اورژانس (۱۱۵) را به درستی می‌دانستند، اما سطح آگاهی در زمینه اطلاعات مورد نیاز هنگام تماس و اقدامات اولیه در شرایط اضطراری در سطح متوسط تا پایین قرار داشت. به طور مشخص، بیش از نیمی از دانش‌آموزان (۵۱/۷ درصد) دارای آگاهی متوسط بودند و تنها ۲۰ درصد از آنان سطح آگاهی مطلوب داشتند. همچنین نتایج نشان داد که تنها ۴۰ درصد از دانش‌آموزان سابقه آموزش کمک‌های اولیه داشتند، در حالی که این گروه نسبت به سایرین سطح آگاهی بالاتری را نشان دادند. این یافته‌ها بیانگر آن است که اگرچه آشنایی اولیه با شماره اورژانس در میان دانش‌آموزان نسبتاً مناسب است، اما دانش کاربردی آنان در مواجهه با شرایط اضطراری کافی نیست.

یافته‌های این مطالعه با نتایج برخی پژوهش‌های پیشین همسو است. به عنوان مثال، مطالعه Banfai و همکاران [۲] نشان داد که آموزش‌های کوتاه‌مدت کمک‌های اولیه در دانش‌آموزان ابتدایی می‌تواند به طور معناداری سطح آگاهی و مهارت آنان را افزایش دهد و حتی کودکان ۷ تا ۱۴ سال توانایی یادگیری مؤثر اقدامات اولیه را دارند. همچنین Bollig و همکاران [۱] گزارش کردند که کودکان مقطع ابتدایی قادر به انجام برخی اقدامات ساده نجات‌بخش هستند و آموزش ساختارمند می‌تواند نقش مهمی در افزایش توانمندی آنان داشته باشد. در همین راستا، Plant و Taylor [۴] نیز در مرور نظام‌مند خود نشان دادند که آموزش CPR و مهارت‌های اولیه در مدارس نه تنها امکان‌پذیر است بلکه اثرات پایداری بر افزایش آگاهی دارد. هم‌راستایی نتایج پژوهش حاضر با مطالعات پیشین نشان می‌دهد که پایین بودن سطح آگاهی دانش‌آموزان در زمینه تماس با اورژانس و انجام اقدامات اولیه، بیش از آنکه ناشی از محدودیت‌های شناختی در این گروه سنی باشد، به کمبود آموزش‌های منظم و نظام‌مند در محیط مدارس مرتبط است.

از سوی دیگر، یافته‌های این پژوهش با برخی مطالعات نیز ناهمسو است. برای مثال، در برخی تحقیقات گزارش شده است که سطح آگاهی دانش‌آموزان در زمینه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه در سطح مطلوب‌تری قرار دارد. این تفاوت می‌تواند ناشی از اجرای برنامه‌های آموزشی منظم‌تر در برخی کشورها یا مناطق باشد. به عنوان نمونه، در مطالعه Reder و Quan [۵] مشخص شد که اجرای برنامه‌های آموزشی CPR در مدارس موجب افزایش قابل توجه مهارت و دانش دانش‌آموزان شده است. همچنین در برخی کشورهای توسعه‌یافته، آموزش کمک‌های اولیه به عنوان بخشی از برنامه درسی رسمی مدارس گنجانده شده است که این موضوع می‌تواند تفاوت نتایج با پژوهش حاضر را توجیه کند. بنابراین به نظر می‌رسد تفاوت در سیاست‌های آموزشی و میزان دسترسی به برنامه‌های آموزش سلامت نقش مهمی در اختلاف نتایج دارد.

یافته مهم دیگر پژوهش حاضر ارتباط مثبت بین دریافت آموزش کمک‌های اولیه و سطح آگاهی دانش‌آموزان بود. این نتیجه با مطالعه Böttiger و همکاران [۱۰] همخوانی دارد که تأکید می‌کند آموزش زودهنگام مهارت‌های نجات‌بخش در مدارس نه تنها آگاهی را افزایش می‌دهد بلکه موجب ارتقای فرهنگ کمک‌رسانی در جامعه می‌شود. همچنین سازمان جهانی بهداشت نیز بر اهمیت ادغام آموزش مهارت‌های اضطراری در نظام آموزشی مدارس تأکید کرده و آن را یکی از مؤثرترین روش‌های کاهش مرگ‌ومیر ناشی از حوادث قابل پیشگیری معرفی کرده است. بنابراین نتایج پژوهش حاضر از نظر

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

سیاست‌گذاری آموزشی نیز قابل توجه است و نشان می‌دهد که آموزش ساختارمند می‌تواند نقش کلیدی در ارتقای آمادگی دانش‌آموزان داشته باشد.

تبیین این یافته‌ها نشان می‌دهد که اگرچه دانش‌آموزان در سنین ابتدایی توانایی یادگیری بالایی دارند، اما در غیاب آموزش رسمی و مستمر، دانش آنان در زمینه مواجهه با شرایط اضطراری محدود باقی می‌ماند. تماس با اورژانس و انجام اقدامات اولیه نیازمند دانش کاربردی و تمرین عملی است و صرف آگاهی نظری کافی نیست. از این رو، عدم وجود برنامه‌های آموزشی منظم در مدارس می‌تواند یکی از دلایل اصلی پایین بودن سطح آگاهی در این مطالعه باشد.

این پژوهش دارای برخی محدودیت‌ها نیز بود. نخست اینکه نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد که ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج را محدود کند. دوم اینکه داده‌ها بر اساس پرسشنامه خودگزارشی جمع‌آوری شد و امکان خطای پاسخ‌دهی یا حدس‌زدن وجود دارد. سوم اینکه پژوهش در یک منطقه خاص انجام شد و ممکن است نتایج آن قابل تعمیم به سایر مناطق کشور نباشد. همچنین عدم بررسی عوامل روانشناختی مانند اضطراب یا تجربه قبلی حوادث نیز از دیگر محدودیت‌های مطالعه محسوب می‌شود.

با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی منظم در زمینه کمک‌های اولیه و نحوه تماس با اورژانس در مدارس ابتدایی طراحی و اجرا شود. همچنین استفاده از روش‌های آموزشی تعاملی مانند شبیه‌سازی، بازی‌های آموزشی و آموزش عملی می‌تواند اثربخشی یادگیری را افزایش دهد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به بررسی اثر مداخلات آموزشی بر بهبود آگاهی و مهارت دانش‌آموزان بپردازند. همچنین انجام مطالعات مقایسه‌ای بین مناطق مختلف و بررسی نقش عوامل خانوادگی و اجتماعی در میزان آگاهی دانش‌آموزان می‌تواند دید جامع‌تری ارائه دهد.

در مجموع، نتایج این مطالعه نشان داد که سطح آگاهی دانش‌آموزان در زمینه تماس با اورژانس و اقدامات اولیه در سطح مطلوب قرار ندارد و نیاز به مداخلات آموزشی هدفمند و ساختارمند در نظام آموزشی کشور وجود دارد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که اگرچه بخش قابل توجهی از دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان از شماره تماس اورژانس (۱۱۵) آگاهی دارند، اما سطح دانش آنان در زمینه نحوه ارائه اطلاعات صحیح هنگام تماس با اورژانس و همچنین اقدامات اولیه در شرایط اضطراری در حد مطلوب نیست و بیشتر در سطح متوسط و پایین قرار دارد. همچنین مشخص شد دانش‌آموزانی که سابقه دریافت آموزش کمک‌های اولیه داشته‌اند، از سطح آگاهی بالاتری نسبت به سایر دانش‌آموزان برخوردار بودند که این موضوع نقش مؤثر آموزش‌های ساختارمند در ارتقای آگاهی را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه کودکان و دانش‌آموزان می‌توانند در موقعیت‌های اضطراری نقش مهمی در اطلاع‌رسانی و انجام اقدامات اولیه ایفا کنند، ضروری است آموزش مهارت‌های کمک‌های اولیه و نحوه تماس با اورژانس به‌صورت نظام‌مند در برنامه درسی مدارس گنجانده شود. اجرای برنامه‌های آموزشی عملی و مستمر می‌تواند به افزایش آمادگی دانش‌آموزان در مواجهه با حوادث و در نهایت کاهش پیامدهای ناشی از تأخیر در ارائه خدمات امدادی کمک کند.

تقدیر و تشکر

در پایان این پژوهش، بدین‌وسیله مراتب تقدیر و تشکر خود را از تمامی افرادی که در انجام این مطالعه همکاری و همراهی داشته‌اند، اعلام می‌دارم. در ابتدا از کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه فلاورجان که با صبر و همکاری خود در تکمیل پرسشنامه‌ها مشارکت نمودند، صمیمانه قدردانی می‌شود. همچنین از مدیران و معلمان مدارس مورد مطالعه که با فراهم نمودن شرایط لازم و همکاری صمیمانه، زمینه اجرای این پژوهش را تسهیل کردند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید. امید است این پژوهش گامی هرچند کوچک در راستای ارتقای آگاهی دانش‌آموزان و بهبود آموزش‌های مرتبط با فوریت‌های پزشکی در نظام آموزشی کشور باشد.

تضاد منافع

بین نویسندگان مقاله تضاد منافع وجود ندارد.

منابع

1. Bollig G, Wahl HA, Svendsen MV. Primary school children are able to perform basic life-saving first aid measures. Resuscitation. 2009;80(6):689-692. doi:10.1016/j.resuscitation.2009.03.012
2. Banfai B, Pek E, Pandur A, Csonka H, Betlehem J. The year of first aid: Effectiveness of a 3-day first aid programme for 7-14-year-old primary school children. Emerg Med J. 2017;34(8):526-532. doi:10.1136/ emermed-2016-206284
3. Singletary EM, Charlton NP, Epstein JL, Ferguson JD, Jensen JL, MacPherson AI, et al. First aid: 2020 International Consensus on First Aid Science with Treatment Recommendations. Circulation. 2020;142(16 Suppl 1):S284-S334. doi:10. 1161/CIR.0000000000000897
4. Plant N, Taylor K. How best to teach CPR to schoolchildren: A systematic review. Resuscitation. 2013;84(4):415-421. doi: 10.1016/j.resuscitation.2012.12.008

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]

5. Reder S, Quan L. Cardiopulmonary resuscitation training in Washington state public high schools. Resuscitation. 2003;56(3):283-288. doi:10.1016/S0300-9572(02)00313-3
6. Böttiger BW, Van Aken H. Kids save lives-Training school children in cardiopulmonary resuscitation worldwide is now endorsed by the World Health Organization (WHO). Resuscitation. 2015;94:A5-A7. doi:10.1016/j. resuscitat ion.2015.07.005
7. Van Aken H, Hessler M, Brinkrolf P, Bohn A, Böttiger BW, Gottschalk A. Resuscitation Training for Schoolchildren Worldwide: Kids Save Lives. Anesth Analg. 2017;124(4):1354-1356. doi:10.1213/ANE.0000000000001745
8. Bohn A, Lukas RP, Breckwoldt J, Böttiger BW, Van Aken H. Kids save lives: why schoolchildren should train in cardiopulmonary resuscitation. Curr Opin Crit Care. 2015;21(3):220-225. doi:10.1097/MCC.0000000000000204
9. Ecker H, Schroeder DC, Böttiger BW. Kids save lives – School resuscitation programs worldwide and WHO initiative for this. Trends Anaesth Crit Care. 2015;5(6):163-166. doi:10.1016/j.tacc.2015.10.007
10. Böttiger BW, Semeraro F, Wingen S, et al. Kids Save Lives-ERC position statement on school children education in CPR. Resuscitation. 2016;105: A1-A3. doi:10.1016/j.resuscitation. 2016.06.005
11. Ammirati C, Gagnayre R, Amsallem C, Némitz B, Gignon M. Are schoolteachers able to teach first aid to children younger than 6 years? A comparative study. BMJ Open. 2014;4(9): e005848.
12. Taniguchi D, Baernstein A, Nichol G. Cardiac arrest: A public health perspective. Emerg Med Clin North Am. 2012;30(1):1-12. doi:10.1016/j.emc. 2011.09.00

[Downloaded from mail.jccnursing.com on 2026-11-12]

[DOI: 10.30491/JCC.19.1.15]